

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

YAVUZ MURAT YAĞMUR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2014/10723)

Karar Tarihi: 8/11/2017

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Raportör : Yakup MACİT
Başvurucu : Yavuz Murat YAĞMUR
Vekili : Av. Tolga SARIYAR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, işçilik alacağından kaynaklanan tazminat davasında bir kısım alacak talebinin zamanaşımından dolayı reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının; yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 25/6/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:
8. Başvurucu, 11/3/1996-7/8/2007 tarihleri arasında bir şirkete ait işyerinde ihale elemanı olarak çalışmıştır.
9. Başvurucu bir kısım haklarının ödenmediğini belirterek 7/8/2007 tarihinde iş akdini feshetmiş, 12/2/2008 tarihinde Ankara 14. İş Mahkemesinde (Mahkeme) açtığı davada, fazlaya ilişkin haklarını saklı tutarak 100'er TL ücret ve yıllık izin ücreti alacağı, 1.000'er TL kıdem tazminatı, fazla çalışma ücreti ve ikramiye alacağı, 100'er TL genel tatil ve yıllık izin ücreti, 75 TL ulusal bayram ve genel tatil ücreti alacağı talebinde bulunmuştur.

10. Mahkeme 3/11/2010 tarihli kararında, davacı tarafça iş akdinin feshedildiğini, fesih gerekçesi olarak gösterilen "yıllarca maaşlarının geç ödendiği", "sigorta priminin maaştan düşük bir bedel üzerinden yatırıldığı", "taahhüt edilen ve her yıl ödenmesi gereken primin ödenmediği", "işverenin resmî kurumlarla olan ilişkilerindeki taahhütlerinin eksik yerine getirildiği ve davacının prensiplerine aykırı etik olmayan bir durum sergilediği" olgularının davacı tarafından ispatlanamadığını, bu nedenle davacının hizmet akdinin feshinin haklı nedenlere dayanmadığını, kıdem tazminatı talebinin yerinde olmadığını, işyerinde ikramiye uygulaması bulunduğu yolunda tanık beyanı bulunmadığını, yine işyerinde ulusal bayram ve genel tatil günlerinde çalışma yapıldığı hususunun da ispatlanamadığını belirterek kıdem tazminatı, ikramiye alacağı ve resmî tatil günlerine yönelik ücret alacağı taleplerini reddetmiş, sübuta erdiği gerekçesiyle ücret, yıllık izin ücreti ve fazla mesai ücret alacağı taleplerini kabul etmiştir.

11. Başvurucunun temyizi üzerine Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Daire) 5/12/2012 tarihli kararında, davalı şirket tarafından düzenlenen, şirket müdürü tarafından imzalanan ve imzası inkar edilmeyen dosya içindeki 25/7/2007 tarihli belgede davacının aylık 1.800 TL ücretle ve yılda 6 maaş ikramiye ile çalıştığının açıklandığını, Mahkemece bu belgeye itibar edilerek hüküm kurulması gerekirken bu hususun gözardı edilmesinin doğru olmadığını belirterek hükmü bu yönlerden bozmuştur.

12. Bozma kararına uyan Mahkemece yapılan yargılama sırasında başvuru 11/4/2013 tarihli bilirkişi raporunda tespit edilen miktarlara göre 26/6/2013 havale tarihli dilekçesiyle dava değerini 41.303,84 TL olarak ıslah etmiştir.

13. Davalı 6/6/2013 tarihli duruşmada zamanaşımı defini ileri sürmüştür.

14. Mahkeme 13/11/2013 tarihli kararında "*Mahkememizce 3/11/2010 tarihinde verilen kararın Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nce bozulması üzerine bozma sonrası yapılan yargılamada hükmüne uyulan bozma ilamında belirlenen ölçütler esas alınarak bilirkişiden hesap raporu alınmış, hesap raporunun ikramiye hesaplaması hariç bozma ilamına uygun olduğu kabul edilerek hükme esas alınarak davacı tarafça bozma kararından sonra yapılan ıslah işlemi kabul edilmemiş olmakla, ıslahla yapılan arttırma nedeniyle davalı lehine ücreti vekaletle hükmedilmemiştir.*" gerekçesi ile başvuru kıdem tazminatı, ikramiye alacağı, ulusal bayram ve genel tatil ücreti alacağı taleplerini reddetmiş, ıslah tarihine göre beş yıllık zamanaşımı süresinin dolduğu gerekçesiyle fazla çalışma ücreti, ücret ve yıllık izin ücreti alacağı talepleri açısından dava dilekçesinde belirtilen değerler üzerinden davayı kabul etmiş, zamanaşımı nedeniyle ıslah dilekçesinde ileri sürülen fazlaya ilişkin talepleri reddetmiştir.

15. Temyiz üzerine Daire 26/3/2014 tarihli kararında belirttiği "*..bozma sonrası davacı tarafından davanın ıslah edilmesi geçerli ise de davalı tarafından ıslaha karşı ileri sürülen zamanaşımı defii nazara alındığında ıslah edilen miktarlar zamanaşımına uğradığından davacı vekilinin yerinde görülmemeyen tüm temyiz itirazlarının reddi..*" gerekçesi ile hükmü onamıştır.

16. Onama kararı 5/6/2014 tarihinde başvuru tebliğ edilmiş ve 25/6/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunulmuştur.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

17. Mahkemenin 8/11/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

18. Başvuru yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle alacak taleplerinin bir kısmının zamanaşımına uğradığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

19. Uzun süren yargılama nedeniyle bir kısım alacak kalemlerinin davanın ıslah tarihi itibarıyla zamanaşımına uğradığına yönelik şikâyetin mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmesi gerekir.

20. Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuru kapsamında yaptığı değerlendirmelerinde, mahkemeye erişim hakkının bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına geldiğini, kişinin mahkemeye başvurmasını engelleyen veya mahkeme kararını anlamsız hâle getiren, bir başka ifadeyle mahkeme kararını önemli ölçüde etkisizleştiren sınırlamaların mahkemeye erişim hakkını ihlal edebileceğini (*Özkan Şen*, B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52), mutlak nitelikte olmayan bu hakkın sınırlandırılması hususunda devletlerin takdir hakkı gereği bazı düzenlemeler yapabileceğini, bununla birlikte getirilecek sınırlandırmaların hakkın özünü zedeleyecek nitelikte olmaması, meşru bir amaç izlemesi, açık ve ölçülü olması ve başvurucu üzerinde ağır bir yük oluşturmaması gerektiğini belirtmiştir (*Mesut Güzel*, B. No: 2014/5876, 22/9/2016, § 31).

21. Somut davaya benzer bir başvuruda, bir işverenin yanında çalışan başvurucunun iş akdinin 1/11/2003 tarihinde feshedilmesi üzerine başvurucu açtığı davada ihbar tazminatı, yıllık izin ücreti, ücret alacağı ve fazla mesai kalemlerinin her biri için 100'er TL alacak talebinde bulunmuş, yargılama sırasında 10/10/2011 tarihli bilirkişi raporunda tespit edilen alacak miktarlarına istinaden 18/10/2011 tarihinde davayı ıslah ederek talep miktarlarını artırmış, davalı taraf ise 4/11/2011 tarihli dilekçesi ile ıslah edilen kısma ilişkin zamanaşımı def'ini ileri sürmüştür. Mahkeme, yıllık izin, ücret alacağı ve fazla mesai alacaklarının ıslah tarihine göre beş yıllık zamanaşımı süresinin dolduğunu belirterek bu talepler açısından davayı kısmen kabul etmiş, dava dilekçesindeki talep miktarlarını esas alarak karar vermiştir. Başvurucu, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle ıslaha konu alacağın zamanaşımına uğradığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

22. Anayasa Mahkemesi sözü edilen başvuruda, Yargıtay içtihatlarında işçi alacaklarının miktar olarak davanın açıldığı tarihte tam ve kesin olarak tespitinin mümkün olup olmadığının somut olayın özelliğine göre değerlendirilmesi gerektiğinin belirtildiğini, teknik ve hukuki uzmanlık gerektiren hesaplamalar yapması her durumda beklenmemekle birlikte, başvurucunun hizmet akdi ile ne kadar süre ile çalıştığını bilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Somut davaya konu alacağın, dava açıldığı tarih itibarıyla ilgili mevzuata göre en azından hukuken daha altında ücret kabul edilmeyen asgari ücret rakamları üzerinden hesaplanmasının mümkün olduğu açıklanmıştır. Öte yandan Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (HGK) ve iş davalarına bakan dairesinin, ıslah edilen alacakla ilgili olarak zamanaşımı def'inin ileri sürülebileceği yönündeki içtihatlarının, avukatla temsil edilen başvurucu için hukuki durumun önceden bilinemeyecek şekilde bir belirsizlik taşımadığı belirtilmiştir. Başvuru konusu olayda beş yıllık zamanaşımı süresinin geçmesinde en büyük payın başvurucuya ait olduğu, iş akdi 1/11/2003 tarihinde feshedilen başvurucunun alacak davasını 25/4/2006 tarihinde, yani yaklaşık 2 yıl 6 ay sonra açarak zamanaşımı süresinin yarısının geçmesine neden olduğu belirtilerek zamanaşımı nedeniyle ıslah edilen miktarlara yönelik ret kararı verilmesinin mahkemeye erişim hakkının ihlali sonucunu doğurmayacağını belirtmiştir (*Hüseyin Gönel*, B. No: 2013/2491, 17/7/2014, §§ 47-49).

23. Başvuru konusu olayda başvurucunun iş akdi 7/8/2007 tarihinde sona ermiş, başvurucu 12/2/2008 tarihinde İş Mahkemesinde açtığı davada, fazlaya ilişkin haklarını saklı tutarak 100'er TL ücret ve yıllık izin ücreti alacağı, 1.000'er TL kıdem tazminatı, fazla çalışma ücreti ve ikramiye alacağı, 100'er TL genel tatil ve yıllık izin ücreti, 75 TL ulusal bayram ve genel tatil ücreti alacağı talebinde bulunmuştur.

24. Yargıtay bozma kararından önce alınan 12/5/2010 tarihli bilirkişi raporunda, başvurunun 1.228,20 TL ücret alacağı, 1.429,47 TL fazla çalışma ücreti, 446,62 TL yıllık izin ücreti alacağı olduğu belirtilmiştir.

25. Yargıtay bozma kararından sonra alınan 11/4/2013 tarihli bilirkişi raporuna göre başvurunun 1.003,92 TL yıllık izin ücreti, 1.980 TL ücret alacağı, 2.331,62 TL fazla çalışma ücreti ve 38.188,30 TL ikramiye ücreti alacağı, 14/8/2013 tarihli ek rapora göre 7.194,33 TL yıllık izin ücreti alacağının bulunduğu tespit edilmiştir.

26. Başvurucu 11/4/2013 tarihli bilirkişi raporunda tespit edilen miktarlara göre 26/6/2013 havale tarihli dilekçesiyle davayı ıslah etmiş, Mahkeme ıslaha konu fazla mesai, ücret ve yıllık izin ücreti alacak talepleri için Kanun'da öngörülen beş yıllık zamanaşımı süresinin dolduğu gerekçesiyle bu talepleri reddetmiştir.

27. Başvuru konusu davanın açıldığı tarihte yürürlükte olan 2/7/1927 tarihli ve 1086 sayılı mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümleri ile yargısal uygulamalarda, fazlaya ilişkin hakların saklı tutulması suretiyle açılan kısmi davalarda yargılama sırasında bilirkişi raporuyla tespit edilen dava değerine göre bakiye alacağın ek dava ya da ıslah yoluyla talep edilebileceği anlaşılmaktadır.

28. Nitekim somut başvuruya konu davanın temyiz incelemesini yapan Yargıtay Dairesi ve HGK'nın içtihatlarında, ücret ve ücret niteliği ağır basan işçilik alacakları için ıslah tarihinden geriye doğru beş yıllık süre için alacak talebinde bulunulabileceği, yıllık izin ücreti alacağının iş akdinin feshinden itibaren beş yıllık süre içerisinde talep edilebileceği, zamanaşımı süresi içerisinde kısmi dava açılması halinde alacağın yalnız talep edilen kısmı için zamanaşımı süresinin kesileceği, dava dışı kalan bölüm hakkında zamanaşımı süresinin işlemeye devam edeceği belirtilmiştir (Yargıtay HGK'nın 6/3/2013 tarihli ve E.2012/4-824, K.2013/305 sayılı; Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 18/11/2008 tarihli ve E.2008/26705, K.2008/31160 sayılı; 8/7/2008 tarihli ve E.2008/21469, K.2008/19719 sayılı; 13/6/2008 tarihli ve E.2007/19340, K.2008/15577 sayılı kararları).

29. Başvurucunun hizmet akdi ile ne kadar süre çalıştığına tespiti ile işçilik alacağını davanın açıldığı tarih itibarıyla ilgili mevzuata göre en azından hukuken altında ücret kabul edilmeyen asgari ücret rakamları üzerinden hesaplanmasının mümkün olduğu, başvuru konusu iş davalarına bakan Yargıtay dairesinin, saklı tutulan bakiye işçilik alacağı ile ilgili ıslaha karşı zamanaşımı definin ileri sürülebileceği hususundaki içtihatlarının avukatla temsil edilen başvuru açısından öngörülmeyecek nitelikte bir hukuki belirsizlik taşımadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca yargılamada zamanaşımı süresi içerisinde alınan 12/5/2010 tarihli bilirkişi raporunda, başvurunun ücret, fazla çalışma ve yıllık izin ücreti alacağı miktarının en azından dava dilekçesinde belirtilen değerler üzerinde olduğunun tespit edildiği, bu açıdan başvurunun 26/6/2013 tarihli ıslaha konu alacak taleplerinin zamanaşımı nedeniyle reddedilmesinin hukuki güvenlik ve belirlilik ilkeleri bağlamında öngörülebilirlik sınırları içinde ve ölçülü olduğu, yapılan yorumun başvurunun mahkemeye erişim hakkını zedelediği sonucuna ulaşılmıştır.

30. Açıklanan nedenlerle başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

31. Başvurucu makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

32. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir nedeni de bulunmadığı anlaşılan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

33. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin olan iş mahkemeleri nezdinde açılan davalarda yargılama süresi tespit edilirken sürenin başlangıç tarihi olarak uyuşmazlığı karara bağlayacak davanın açıldığı tarih; sürenin sona erdiği tarih olarak, yargılamanın sona erdiği (*Nesrin Kılıç*, B. No: 2013/772, 7/11/2013, § 69), yargılaması devam eden davalar yönünden ise Anayasa Mahkemesinin makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetle ilgili kararını verdiği tarih esas alınır (*Mehmet Salih Ayyıldız*, B. No: 2012/397, 17/11/2014, § 25).

34. İş mahkemelerinde görülen davalarda yargılama süresinin makul olup olmadığı değerlendirilirken yargılamanın karmaşıklığı ve kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvuruçunun yargılamanın süratle sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususlar dikkate alınır (*Nesrin Kılıç*, § 58).

35. Anılan ilkeler ve Anayasa Mahkemesinin benzer başvurularda verdiği kararlar dikkate alındığında somut olayda yaklaşık 6 yıl 1 aylık yargılama süresinin makul olmadığı sonucuna varmak gerekir.

36. Açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

37. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Esas inceleme sonund a, başvuruçunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir. ..."

38. Başvuruçunun ihlalin tespitine ve 45.393 TL maddi zararının giderilmesi talebinde bulunmuştur.

39. Somut olayda makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

40. Başvuruçunun, tazminat talebinin zamanaşımı nedeniyle lehine hükmedilmeyen işçilik alacağıyla ilgili olduğu, ancak uzun yargılama nedeniyle tazminat talebi bulunmadığından makul sürede yargılanma hakkının ihlal edilmesi sebebiyle tazminata hükmedilmesi mümkün değildir.

41. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harç, 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin başvuruçuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvuruçunun maddi tazminat talebinin REDDİNE,

Başvuru Numarası : 2014/10723

Karar Tarihi : 8/11/2017

D. 206,10 TL harç, 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Ankara 14. İş Mahkemesine (E.2013/118, K.2013/678) GÖNDERİLMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 8/11/2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ